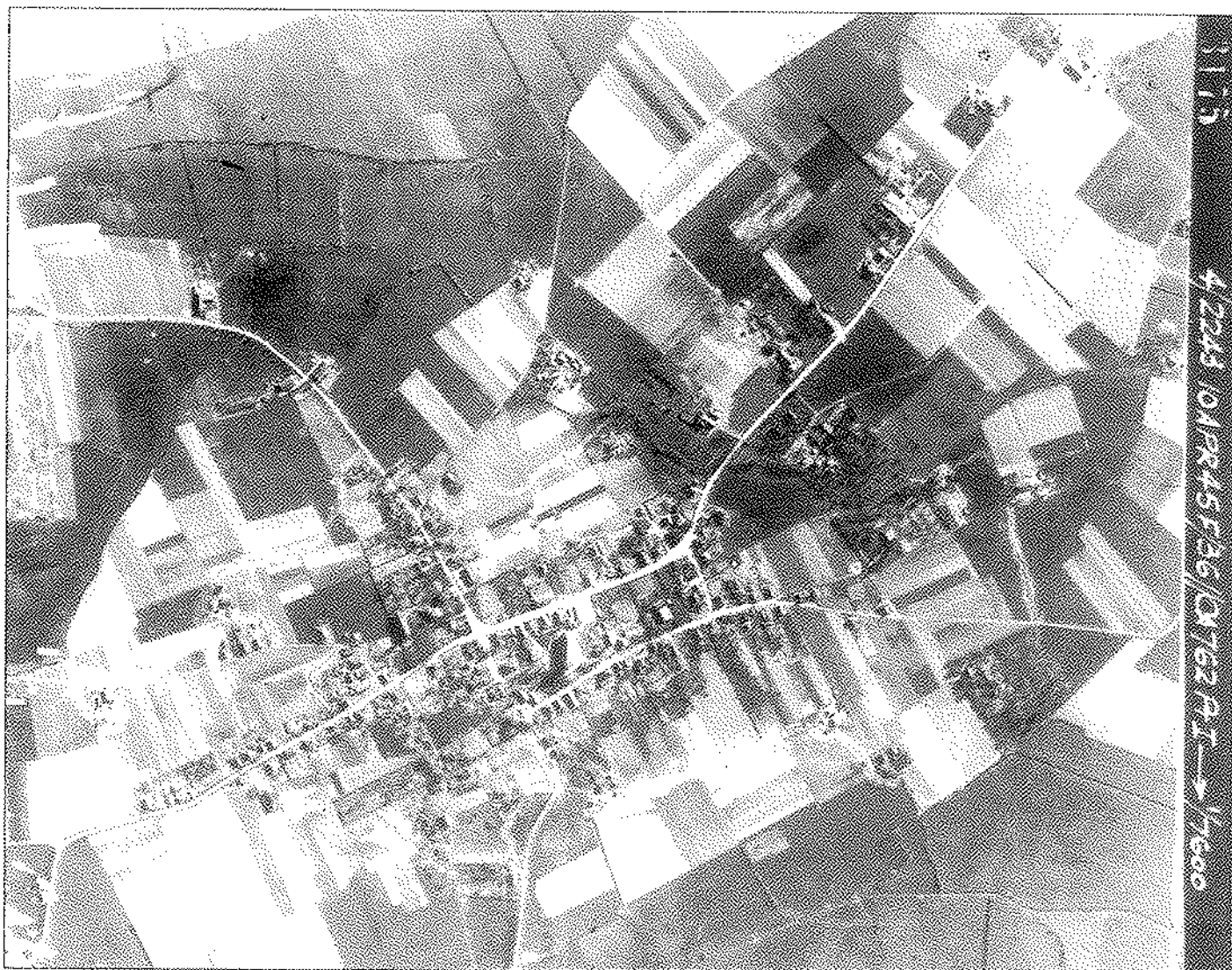

DE ZWERFSTEEN

PERIODIEK ORGAAN VAN DE HISTORISCHE VERENIGING STEENDEREN

Luchtfoto van bevrijd Steenderen 10 april 1945

HVS

- *Laatste voorwoord van een vertrekkend voorzitter*
- *Een eerbiedwaardige kerstavond*
- *HVS koopt 17e eeuwse kaart*
- *Verslag van verenigingsjaar door secretaris en penningmeester*
- *Ouderwetse sneeuwtaferelen*
- *Vele korte berichten*
- *Oplossing kerstpuzzel*
- *Orgel van de Sint Willibrorduskerk te Steenderen*
- *HVS blijft groeien en zoekt nieuw bestuurskader*
- *Een avond over passies*

2001/1

ISSN: 1386 - 5943
Oplage: 450 ex.
maart 2001

LAATSTE VOORWOORD VAN EEN VERTREKKEND VOORZITTER...

Er is een tijd van komen en er is een tijd van gaan... Een bekende van de HVS zei mij laatst: "te vroeg stap je nooit op, te laat wel!" Dit voorbeeld zien wij dan ook veelvuldig in de landelijke politiek, ja zelfs in de lokale politiek! Zelf ben ik dan ook van mening, dat ik al één extra termijn de helmstok van de HVS bedien. Overigens met veel plezier niet te vergeten... samen met goedwillende medebestuurders, want je (be)stuurt een team nietwaar? Wij zijn een vereniging met leden en deze leden kiezen een bestuur en wij zijn vooral geen stichting! (een óndemocratisch bestuurslichaam). Dus het wordt tijd voor een keer 'wisseling van de wacht'. Voor mij is het altijd laveren geweest om maar even bij die voornoemde helmstok te blijven. In de winterperiode heb -cq had- ik veel tijd voor het HVS-werk, doch zomers maak ik dubbele dagen als seizoenarbeider in hoger sferen. Het spijt mij dan ook dat ik als uw voorzitter weleens geen zomerexcursie kon meemaken, doch er zijn gelukkig meer bestuurders binnen onze kring die gelukkig de kar kunnen trekken. Wie weet... als ook ik over ruim één decennium uit mijn en misschien ook wel dé grote ruif mag oogsten hier meer tijd voor is.

Maandag 26 maart 2001 is het dan de beurt aan een volgende voorzitter, waarvan ik hoop dat hij óf zij niet alleen iets continueert, doch ook een nieuwe- en frisse blik op het culturele- en historisch leven van Steenderen heeft. Dit uiteraard met zijn medebestuurders in evenzo een hecht teamverband. Er zijn nog zoveel 'dichtgegroeide paden' in Steenderens historie te ontdekken. Het is echt niet alleen Bronkhorst wat de klok slaat... Samen hebben WIJ ongetwijfeld MEER!

Nog eventjes wat het 'Bronkhorst' van hierboven betreft...

"Straks gaat er niemand meer dood in Bronkhorst"... en dit gezegde is van onze historische vraagbaak Verdi van Leuvensteijn-Breukink, die afgelopen januari 2001 meer dan honderd leden/toehoorders aan haar lippen had. Zij heeft m.i. met deze woorden gelijk doch... als je deze zin tien keer zou uitspreken, dan besef je tevens dat wij aan de rand staan van nieuwe (mn. economische) ontwikkelingen. Maar cultureel- en mn. cultuurhistorisch zouden het weleens armere tijden kunnen gaan worden en voor dit laatste moeten wij als gemeenschap vooral waken! Gaat onze Achterhoekse plattelandscultuur straks (voor een kleiner of groter deel) verloren.? Ik denk van niet, doch er vindt een menging plaats met zgn. 'Westerse invloeden' en een mogelijk verlies aan identiteitswaarde loert dan zeker om de hoek. Zeg maar een mogelijke vervlakking of afvlakking. Onze stad Bronkhorst heeft vroeger min of meer 'gedwongen' een eigen culturele identiteit gehad en dat kwam vooral door de bescheidenheid of... lees armoe in vroeger tijden.

Nu in het jaar 2001 is dit natuurlijk geheel andere materie en in de 14 jaar, die ik nu in Steenderen woon heb ik al enkele Bronkhorster stadboerderijtjes tot twee of

zelfs drie keer van de hand zien gaan als economisch object en 'gewin'. Dit laatste woord is natuurlijk niet juist, want we hebben met een landelijke economische tendens te maken! Kom ik terug op de geestelijke inhoud van die stadboerderijtjes... dan bemerk ik een 'andere' culturele- en mn. sociale betrokkenheid.

Let wel beste leden... 'Bronkhorst' heb ik maar even als een pakkend voorbeeld genomen. Juist, een goed verstaander heeft een half woord bij deze beeldspraak nodig. De maatschappij wordt -vooral sociaal- individualistischer en dat is m.i. een slecht teken, dat we in onze gemeente moeten zien te voorkomen en m.i. liefst uitbannen! Joop Sangers zei me eens: "Ik geniet zelfs achter het stuur in Steenderen, in welke plaats steken ze nog de hand naar je op?" Hij heeft gelijk. Het is een voorrecht om in één van Steenderens dorpen of stad te mogen wonen en vooral aan het dorps- en verenigingsleven mee te doen.

Dat de gemeente nu ook voor nieuw ingezetenen jaarlijks een voorlichtingsavond gaat houden is een uiterst goede zaak. Men moet zijn best doen om de gemeenschap blijvend bij 'de zaak' te betrekken, want dat is in de afgelopen jaren m.i. verwaarloosd. Voor o.a. onze 'nieuwe' burgemeester Dick Appeldoorn ligt hier dan ook een cervolle uitdaging. Het politieke leven in Steenderen leek mij jaren als een pannetje draadjesvlees, sudderend op een petrolistelletje en zelf acht ik een samengaan met burens nog niet zo'n gek idee, want ook kleinere stromingen krijgen nu een kans en ongetwijfeld heeft het meerwaarde in bestuurlijk niveau en betrokkenheid. Een kennis van me zei laatst... "Je ziet kleine gemeenten fuseren tot grotere samenlevingsverbanden en met de jaren zie je dan dat er nog maar één zwembad van de drie overblijft. Zo ook met andere openbare voorzieningen en... de gemeentelijke belastingen gaan omhoog!" Is dat dan niet te wijten aan andere oorzaken als een zwakke bestuurlijke controle en te weinig invloed van bestuurders? Inderdaad snijdt een mes naar twee kanten. Laat ik me maar eventjes bij 'mijn' HVS leest houden, want over deze materie volgt discussie genoeg de komende maanden en misschien wel enkele jaren.

Een nieuwe decennium, een 'nieuwe' Historische Vereniging Steenderen...

Met dat 'nieuwe' bedoel ik dan ook een nieuw bestuurlijk team, waarvan ik hoop dat het ook meer actief ons verenigingsorgaan De Zwerfsteen gaat gebruiken om de leden bij verenigingsactiviteiten te betrekken. Officieel is Verdi van Leuvensteijn-Breukink het laatste redactielid van de oude garde. Ik heb al gezegd in een noodsituatie nog te willen inspringen, doch wil mijn opvolger vooral niet voor de voeten lopen!

Een nieuwe redactie van pakweg vijf vrouw/man lijkt me toch wel op zijn plaats om ons verenigingsorgaan in stand te houden. Ik pleit bij deze dan ook voor een grote uitbreiding in het redactieteam. Wie ó wie...

"De Zwerfsteen" is de kwartaaluitgave van de historische vereniging der gemeente Steenderen. Opgericht d.d. 1 juni 1992.

BESTUUR:

voorzitter:
Paul Kok
Wehmesstraat 1a
7221 BT STEENDEREN
0575 - 45 14 44

sekretaris:

Yvonne Konig
Paardestraat 7
7221 NE STEENDEREN
0575 - 45 26 24

1e penningmeester:

Fred v.d. Mije
Hofstraat 4
7223 LR BAAK
0575 - 44 18 06

leden:

Gerrit Tijkken
Dr. A. Ariënsstraat 6
7221 CC STEENDEREN
0575 - 45 14 37

Wit Kleine Haar

Dr. A. Ariënsstraat 7
7221 CA STEENDEREN
0575 - 45 05 09

Bertus Rielberg

Hoogstraat 23
7227 ND TOLDIJK
0575 - 45 20 04

REDAKTIE:

Verdi van Leuvensteijn-Breukink
Bronkhorsterweg 21
7221 AB STEENDEREN
0575 - 45 18 68

eindredactieadres:

Paul Kok
Wehmesstraat 1a
7221 BT STEENDEREN
Tel. 0575 - 45 14 44
Fax 0575 - 45 19 80

CONTRIBUTIE:

Bankrelatie:
Regiobank Steenderen
Bankrekening nr. 68.52.89.710
t.n.v. de Historische Vereniging Steenderen.

Wij verzoeken U bij lidmaatschapsopgave gelijktijdig de contributie over te maken. Uw betalingswijze is tevens de garantie dat U in het ledenbestand bent opgenomen.

Contributie 2001:

f 25,- voor individuele leden
f 35,- voor echtparen of samenwonenden.

Vormgeving en druk:

Doetinchem
Tel. 0314 - 37 25 48

want onze vereniging met meer dan 600 'koppen' zit immers toch vol met talenten?

De **archieffcommissie** -en dat mag ik gerust in vette letters schrijven- doet fantastisch werk en redt ongetwijfeld documenten voor óns nageslacht. Gaat zo voort en misschien mag ik straks als 'gewoon lid' ook mijn steentje bijdragen. Dan hebben wij sinds kort ook een ad hoc geïnstalleerde commissie van intensief betrokkenen bij de realisatie van een monument voor de Canadese bevrijders van Steenderen en mn. voor hen die dit met hun leven moesten bekopen. Jan Horstink, Gerrit Tijkken en Wim Felix doen een pracht karwei. Zij hebben allemaal die vreselijke tijd van 1940-1945 aan den lijve meegemaakt en dit is dan ook de emotionele reden dat wij dit trio gevraagd hebben in eerste instantie deze kar te gaan trekken. Een volgende stap is natuurlijk de Rhabergse- en Steenderense gemeenschap in het algemeen hierbij te betrekken. Ik hoop van harte dat we met behulp van uw financiële- én geestelijke bijdragen tot een eervol gedenkteken mogen komen. Mocht het comité dit allemaal -met uw hulp- kunnen realiseren, dan zal 4 mei 2001 een belangrijke- en gedenkwaardige dag voor Steenderen worden, ook voor de HVS. Inderdaad... beter laat dan nooit!

Vooraf nieuwe ingezetenen zullen wij ook bij de HVS moeten betrekken, doch ook plaatselijke individualisten/solisten die m.i. tussen vier muren leven en voor hét en ook óns verenigingsleven thans -nog- verloren zijn! Ook de gemeente Steenderen telt een aantal procenten categorische zgn. 'neenzeggere' voor het verenigingsleven én helaas ook nog de klaplopers van het verenigingsleven! Onze contributie is al 10 jaar f 25,- voor een individueel lid en f 35,- voor een echtpaar of andere relatievorm. Je krijgt er zelfs nog een kopje koffie voor als je op een verenigingsavond komt.

Fantastisch dat een Commissie "De Grootte Emmer" o.l.v. ons lid Anton Metz een publicatie aan het voorbereiden is aangaande het gebied De Emmer. Je merkt weer dat de gemeente Steenderen een toekomst geeft aan het verleden en kennis, informatie blijft -op papier- voor ons nageslacht behouden.

De verwerving van ongetwijfeld Steenderens mooiste document de "Caarte van de Grootte Emmer" Ao 1727 (dat op een ereplaats in het gemeentehuis hangt) heeft laten zien waar wij met zijn pakweg zeshonderd + vrouw/man sterk in zijn. We mogen best trots zijn om in Steenderen te mogen wonen en ik hoop ook dat wij allen trots kunnen zijn om in een toekomstig samenlevingsverband tussen Hengelo, Vorden, Steenderen en evt. nog anderen te mogen participeren.

Maar... beste lezer van mijn laatste voorwoord, dan zal je zelf ook een bijdrage aan die (nieuwe) samenleving moeten geven. Samen sterk en blijf werken voor en aan een toekomst van je eigen cultuurhistorisch verleden. Het ga de HVS ook na maart 2001 goed, ik gun zelfs best.

Tot slot... een eerste HVS-stap van pakweg tien jaar is inmiddels gezet. De 'historische motor is pas ingelopen' en een pionierfase is afgerond. 23 leden bij de oprichting op de deel van "De Visschershoffstede" nu

zo'n tien jaar geleden, thans meer dan 600 leden over bijna 400 adressen verspreid. Samen willen wij Steenderens cultureel verleden bewaken, bewaren en aan ons nageslacht doorgeven en ik dank allen, die dit mogelijk hebben gemaakt!

Paul Kok, voorzitter

EERBIEDWAARDIGE KERSTAVOND 2000...

Wim en Gezientje Felix, Gerrit en Hennie Tijkken en HVS-voorzitter Paul Kok brachten kerstavond een bezoek aan de Canadese Oorlogsbegraafplaats op de Holterberg te Holten. Het was een waterkoude dag en de bescheiden sneeuwdeken nam van noord naar zuid Overijssel en Gelderland in zijn greep.

Tegen vier uur kwamen wij aan bij een nog 'rustige' begraafplaats, pakweg 50 man in de weer om voorbereidingen te treffen voor een eerbiedwaardige start van deze kerstavond. De wegen waren deze dag spekglad door ijzel en in allerijl werd wegzout gehaald om de trappen op de begraafplaats vrij van ijs te krijgen.

Het Comité Gedenkteken Canadese Gevallenen 1945 was uitgenodigd om de jaarlijkse kaarsverlichting door de schooljeugd van Holten en omgeving op deze begraafplaats bij te wonen. Op deze kerstavond zouden ruim 1000 vetpotjes worden ontstoken en voor ieder graf zou een waxinelichtje worden geplaatst.

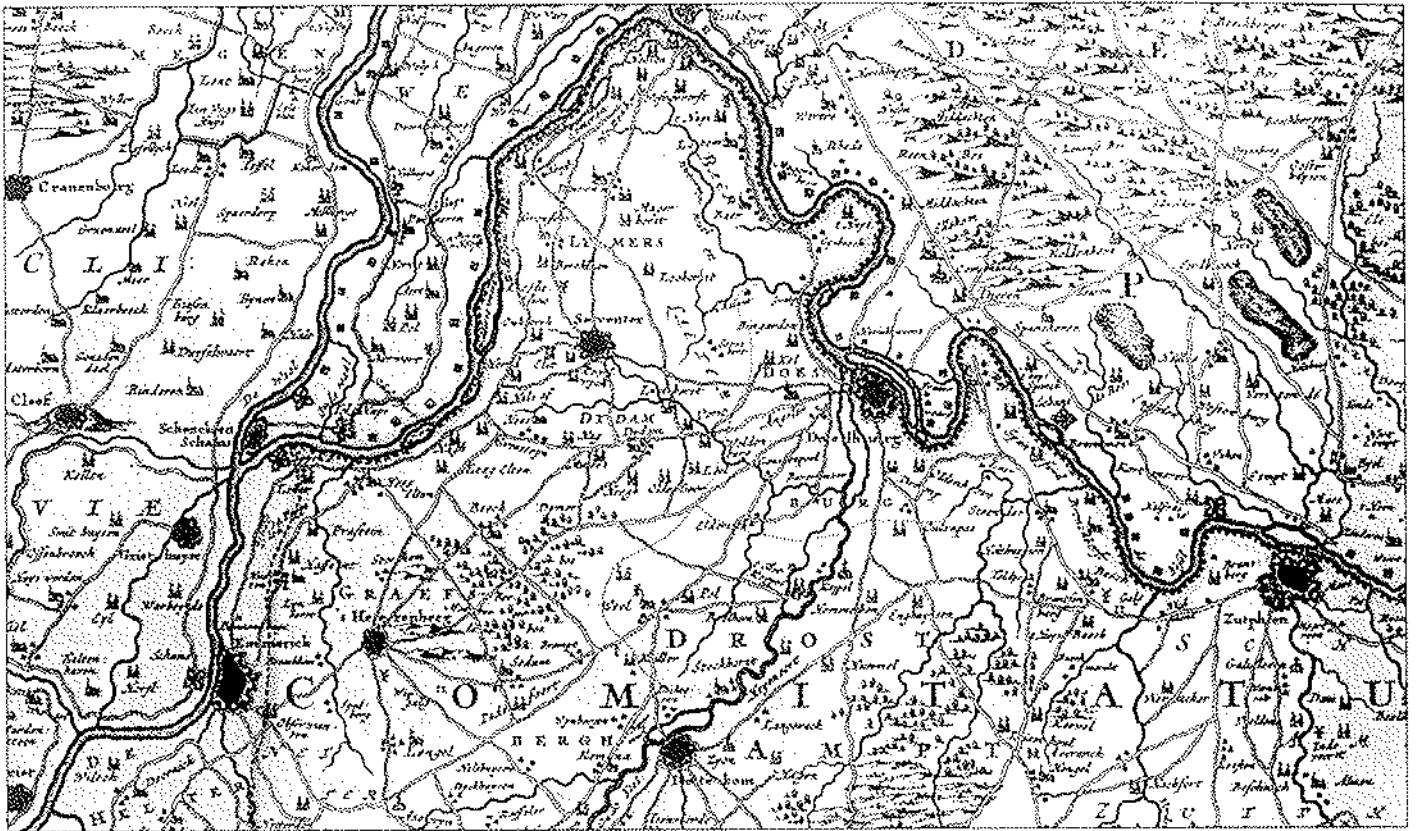
Pakweg tegen vijven begon de erebegraving op de begraafplaats in Holten vol te stromen. Eerst tientallen, later honderden en aan het einde van de ceremonie schatten wij het aantal belangstellenden op wel tweeduizend aanwezigen! Wij bezochten drie graven van Steenderens omgekomen in die zware nacht te Rha, waarover wij reeds schreven. Het raakt je!

Om half zes startte het programma met twee pakkende midwinterhoorns, die diagonaal over de dodenakker om de beurt herkenbare klanken voortbrachten. Aansluitend kwamen doedelzakspelers naar de centrale plaats over de middenas met aan beide zijden wel duizend kruistekens. Op deze plaats sprak de burgemeester de schooljeugd toe, alvorens de kinderen de kaarsjes voor de graftekens plaatsten. Tegen de klok van zessen kreeg de erebegraving met recht eer en was deze voorzien van één deken van kaarslicht.

Wat je ook raakt is dat er Canadese oud-strijders aanwezig waren, die periodiek op deze dag hun gesnevelde vrienden komen bezoeken. Sommigen al ruim in de tachtig! Het was deze dag... ijzel, waterkoud en een hoge konifeer gaf wat 'warmte', vooral voor onze dames die even uit de wind konden staan. Mogen wij dan wat warmte in Rha aan hen die voor onze vrijheid vielen teruggeven?

Draagt dan ook uw steentje bij voor hét Steenderens monument. Het comité heeft een bankrekening bij de Regiobank te Steenderen nr. 78.92.64.285.

Samen... en dat is veel meer dan ik alleen!

HISTORISCHE VERENIGING KOOPT UNIEKE GELDERSE KAART UIT ± 1684

Wie wat bewaart, heeft iets voor later...

Geert Jansen, één der karretrekkers van onze Archiefcommissie kreeg onderweg een tip... Een originele 17e eeuwse kaart van Gelre met o.a. de IJsselloop met haar steden, doch ook schansen, kastelen etc van Nicolaes Visscher kwam te koop. Het is een ingewassen zgn. ets, een druktechniek van uitzonderlijke hoge kwaliteit! De kaart is 47cm hoog en 57cm breed en is meer dan drie eeuwen een onderdeel geweest van een samengestelde Atlas. Links op de kaart komt de Rijn nabij Emmerich ons land binnen en aansluitend de aftakkingen van de Waal, Nederrijn en IJssel langs Arnhem. De IJssel loopt vervolgens langs bekende steden tot uitmonding in de Zuiderzee bij Kampen als het ware parallel aan de bovenzijde op de kaart van links naar rechts. We zien nog een stuk van de Veluwe en verder een groot gebied van Graafschap en Achterhoek, Salland met plaatsen (steden) als Bredevoort tot Coevorden. Vooral veel veengebieden staan voortreffelijk uitgebeeld. We zijn te rade gegaan bij kaartexperts, o.a. Dhr de Zeeuw te Zutphen en het bestuur heeft besloten 'já' te zeggen. Wederom een pracht historisch stuk voor Steenderens nageslacht. De kaart wordt óngedoubleerd ingelijst met enige hechtpunten in een passepartout achter glas.

In het midden zit een bescheiden vouw en dat accepteren wij volledig. De kaart is inmiddels gefotografeerd en tzt kunnen de leden een afdruk aanschaffen. In het

bestuur wordt nog van gedachten gewisseld waar dit mooie stuk komt te hangen. Tenslotte mogen (en moeten) de leden de kaart kunnen zien.

17e eeuwse kaarten en voorgangers hebben een 'afwijking' in relatie tot 18e eeuwse kaarten tot op heden. Waar thans het noorden op de kaart zit - dus normaliter aan de bovenzijde - was destijds het westen. Je zou deze kaart dus in feite een kwart naar links om moeten keren. Hét voorbeeld van een dergelijke kaart staat natuurlijk op enige belangrijke schilderwerken van Johannes Vermeer van Delft. Leden zien naar weer, dat wij zuinig zijn op de historie van onze omgeving.

Soms krijg je van deze mazzeltjes onderweg aangeboden en Geert meende, dat dit nu net op onze HVS-route lag. Dus snel veel telefonisch overleg en de kaart is inmiddels ingelijst in Steenderen. WIJ is veel meer dan IK en leden... als u stukken voor het archief heeft, neem dan gerust contact op met de archiefcommissieleden. Contactpersonen van de archiefcommissie zijn Geert Jansen tel. 0575-452027 en Daan van der Kolk tel. 0575-452012.

De HVS is zuinig op Steenderens historie, ónze historie en ook de historie voor ons nageslacht... Maandagavond 26 maart 2001 laten wij de leden beslissen welke bestemming wij aan de kaart gaan geven. Het moet vooral een levend archiefstuk worden. Ook aan de muur van óns gemeentehuis? Het is aan U!

VERSLAG VAN HET VERENIGINGSJAAR 2000

In het jaar 2000 is het bestuur aangevuld met 2 nieuwe leden (Wil Kleine Haar en Bertus Rietberg). De penningmeester werd herkozen. De heer Geert Jansen verliet na vele jaren (actief vanaf het prille begin) het bestuur maar zal een rol blijven spelen in de archiefcommissie. Het bestuur bestaat nu uit 6 personen.

Het bestuur kwam 6x bij elkaar in het jaar 2000. Een delegatie van het bestuur bezocht de welkomst receptie van de nieuwe burgemeester. Resultaat hiervan was dat wij hem en echtgenote later in het jaar als lid mochten verwelkomen. Bij de feestelijke opening van de 'nieuwe' molen van Rha was ook een delegatie van het bestuur aanwezig.

Verder heeft het bestuur van zich laten horen met betrekking tot de sloopplannen van de Vrendenbargse dijk en is aanwezig geweest op de inspraakbijeenkomst. De 'opgravingen' in Bronkhorst hebben het bestuur ook in beweging gezet en heeft aanleiding gegeven tot contacten met ROB en SBB. Het ledental heeft een licht stijgende trend laten zien. De archiefcommissie heeft dit jaar zijn eerste activiteiten ontplooid. In maart is een drietal leden speciaal op cursus (georganiseerd door het GOC) geweest om geschoold te worden in alle zaken betreffende archivering. Ook heeft de commissie contacten gelegd met de gemeentearchivaris. De redactie heeft ook dit jaar 4 zwerfstenen doen uitgeven. Ook werden in 2000 weer een aantal ledenavonden georganiseerd:

24 januari 2000:

Een nieuw millennium werd ingeluid met een ronde tafelgesprek geleid door Piet Bijl. Meer dan 90 leden waren er aanwezig en ook mochten we een flink aantal belangstellenden als gast ontvangen.

20 maart 2000:

De eerste helft van de avond werd in beslag genomen door de jaarlijkse algemene ledenvergadering (zie notulen). Er waren 80 leden aanwezig. De tweede helft werd opgeluisterd door het duo Hiddink en Schreurs. Zang in het dialect begeleid door gitaar.

25 september 2000:

In het gemeentehuis werd de "Caarte van de Groote Emmer" ten overstaan van een groot belangstellend publiek officieel gepresenteerd. De avond werd geopend door de burgemeester en opgeluisterd door een dialezing van Jan Harenberg, de deskundige op het gebied van kastelen in onze gemeente. Het unieke document is na ondertekening van een overeenkomst aan de Steenderse gemeenschap in bruikleen gegeven en blijft zodoende voor het nageslacht behouden.

20 november 2000:

De heer Broere bracht ons in winterse sferen met een lezing over de geschiedenis van de schaats en de gewoonten die daar mee verbonden zijn. Er werd een fraaie verzameling tentoongesteld en 50 leden hebben van de ijspret genoten. Naast de ledenavonden zijn de leden ook overdag actief geweest. Op verzoek van veel leden heeft de vereniging een excursie georganiseerd: op de nationale monumentendag 10 september werd er onder leiding van een gids van de VVV een stadswandeling in Deventer gemaakt. Er werd met eigen vervoer gereden maar wel via een fraai uitgestippelde toeristische route. Voor het nieuwe jaar hoopt het bestuur de leden wederom en interessant aanbod te kunnen doen. Daarbij staat zij open voor suggesties van de leden en eventuele schriftelijke bijdragen voor de zwerfsteen.

Uw secretaris: Yvonne Koning

FOTO VOORPAGINA...

Gezicht op Steenderen d.d. 10 april 1945

Door het archief van de Canadese Militaire Inlichtingendienst werd deze mooie opname van Steenderen in slechte tijden ons ter beschikking gesteld. Voor de duidelijkheid... grofweg de bovenzijde van de foto is het oosten! De Burgemeester Smitstraat is de breedste weg en de kerken zijn met een grote slagschaduw herkenbaar. Het lijkt halverwege de morgen.

Een ieder ziet herkenbare bouw uit die tijd en we zien bijna links onder de Christelijke basisschool "De Akker" met loopgraven langs de school. Volgen we deze, dan lopen deze in de richting van de begraafplaats, de Oltmansstraat en via de boerderij van thans Jan Winkel (vogelweide jaarlijkse kermis) in de richting van "Landlust". Achter de pastorie, langs destijds de grote boomgaard op de hoek van de Paardestraat en de Weh-

mestraat om zijn weg te vervolgen aan de oostzijde van het dorp, gelijk nu de Koningin Julianalaan volgend. Via nu de Prins Bernhardlaan werd deze 'verdedigingsring' gecompleteerd.

De liefhebber van Steenderens historisch goed kan diverse hooibergen op de foto ontdekken, zo ook boerderijen, die er niet meer zijn. Rond de NH-Kerk prachtige karakteristieke dorpsbouw en ook aan het einde van de Wehmeestraat op de hoek van de Landlustweg stond eens een pracht boerderij, die gelukkig nog gedocumenteerd is door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Er zijn duizenden kruiwagens klei en zand op de schop gegaan om al die loopgraven te maken en... een jaar later wederom dicht te gooien. Shovels en Atlaskranen? Waar hebben we het over.

FINANCIËLE JAARVERSLAGEN

1999

Inkomsten

Kas	01-01	fl	34,05
Privé rekening	01-01	fl	872,86
Spaarrekening	01-01	fl	17.761,89
Boeken	verkoop	fl	270,00
Activiteiten		fl	3.362,50
Contributies		fl	4.310,00
Sponsoring		fl	100,00
Cursussen		fl	110,00
Rente		fl	463,45
			<hr/>
		fl	27.284,75
			<hr/> <hr/>

Uitgaven

Kas	31-12	fl	333,00
Privé rek	31-12	fl	209,13
Spaarrekening	31-12	fl	12.685,26
Boeken	aankoop	fl	986,25
Activiteiten		fl	5.984,75
Secr. kosten		fl	1.854,37
Drukwerk		fl	4.877,49
Contributies	derden	fl	85,00
Subsidie		fl	89,50
Cursussen		fl	180,00
			<hr/>
		fl	27.284,75
			<hr/> <hr/>

2000

Inkomsten

Kas	01-01	fl	333,00
Privé rekening	01-01	fl	209,13
Spaarrekening	01-01	fl	12.685,26
Boeken	verkoop	fl	75,00
Activiteiten		fl	12,50
Contributies		fl	3.580,00
Sponsoring		fl	11.050,00
Cursussen		fl	1.210,00
Rente		fl	183,44
Kassaldo	31-12	fl	364,95
Zwerfstenen	verkoop	fl	190,00
Emmer	verkoop	fl	225,00
			<hr/>
		fl	30.118,28
			<hr/> <hr/>

Uitgaven

Privé rekening	31-12	fl	1.828,22
Spaarrekening	31-12	fl	1.959,72
Boeken aankoop		fl	330,71
Activiteiten		fl	9.525,09
Secr. kosten		fl	1.934,29
Drukwerk		fl	7.862,43
Contributies derden		fl	160,00
Subsidie		fl	2.418,75
Cursussen		fl	1.181,60
Archief		fl	2.917,47
			<hr/>
		fl	30.118,28
			<hr/> <hr/>

OPLOSSING KERSTPUZZEL "EEN GEINTJE VOOR EEN WIJNTJE"...

De reeks bijnamen maakt veel los en smaakt naar meer... Allereerst willen wij de informanten bedanken voor hun bijdrage. Velen, die ook tot de inhoud van de puzzel hadden bijgedragen wilden graag voor de fles of doos met de calorietjes, doch ze begrepen wel dat zij voor de bekende 'spek en bonen' van de partij waren. We kregen zelfs via niet leden correcties en aanvullingen door! Ons blad gaat kennelijk van hand tot hand of van deur tot deur en deze -nog- niet leden heten wij hartelijk welkom in de ledenkring...

Er is wat gereageerd en de redactie heeft begrepen, dat een dergelijke puzzel het goed doet tussen het voor- en hoofdgerecht van het kerstdiner. Lijdend voorwerp in

deze kerstpuzzel Kiew (jachttopziener Gerrit Meutstege) stuurde ons zelfs 160 bijnamen en er zijn nog meer namen onderweg! We kunnen nog eens een aardige Zwerfsteen vullen met al die verhalen achter deze bijnamen. Wij gaan al deze namen rapporteren in ons archief, want over een eeuw of misschien al zelfs vijftig jaar kent (op een enkele hoogbejaarde na) niemand deze dorpelingen meer. Een foto bij iedere (bijnaam zou fantastisch zijn. Trouwens... hoeveel nieuwe bijnamen zijn er in het jaar 2100 wel niet ontstaan?

Denk eens aan bijvoorbeeld: Willem 'Flits' (politieman van de foto-snelheidscontrole) Michel P.C. (een man, die alles weet van de computerwereld) en gaat zo voort...

Het werden drie 'eerste' prijzen in plaats van maar één: Mevr Wunderink-Aalderink van "Den Bremer", Dhr. Meijerman van de Emmerweg en Dhr. Gerrit 'Kiew' Meutstege. Proficiat! In plaats van de calorie-tjes werd het een assortimentmaand en twee flessen van geestrijk vocht voor 'meesterjagers op bijnamen'. In de pauze van de avond van gepassioneerde verzamelaars onder ons gingen de bijnamen nog eens over de toonbank, soms met herkenbare humor en dit zijn nu de mooie dingen des levens waar we zuinig op moeten

zijn. Daags na de prijsuitreiking werd de voorzitter af opgebeld door een journalist van het Gelders Dagblad, die een artikel in zijn krant aan dit 'geintje voor een wijntje' wilde wijden en het is echt spontaan ontstaan, doch waar is het einde?

Er zwerven honderden bijnamen in onze regio en steeds komen er nieuwe bij.

Maar goed... hieronder dan de oplossing en u zult begrijpen dat een deel van deze burgers van Steenderen niet meer onder ons is:

- 1) Kiew = Gerrit Meutstege (jachttopziener)
- 2) de Pette = Wim Eppink (politicagent)
- 3) Jan Koos = Jan Harmsen (stadstimmerman)
- 4) de Konte = Hendrik Breukink (waard van de Gouden Leeuw)
- 5) Hongedij = Hendrik Hartemink (boer van Tichelwerk)
- 6) Herman Haring, ook wel Paling = Herman Wiggerink (visboer)
- 7) Jan Bal = Jan Roording (o.a. muziekvereniging Nieuw Leven)
- 8) de Peerdeköttel = Arend Hebbink (boer aan de Paardestraat)
- 9) Graaf Otto = Otto Wijers (waterschap)
- 10) Henne Loep = Henne Lenderink (stratenmaker)
- 11) de Bieleman = Joep Boesveld en ook wel Bart de Wolff (beiden eens bielemannen uit Bronkhorst)
- 12) Gerrit Pingel = Gerrit Harmsen (Bovenstraat)
- 13) de Kleine Zwolsman = Bart Massink (Vechandelaar)
- 14) Portlander Gart = Gerrit Hulshof (aannemer)
- 15) Hendrik vd Prins = Hendrik Jansen (torenruïne Baak)
- 16) Augurk = Gerrit Meutstege (waard Wapen van Bronkhorst)
- 17) Donatio = Henk Donderwinkel (veetransport)
- 18) "Poep" = familienaam voor 'Ten Hoopen (drogist-terij aan de kerkhofweg)
- 19) Pijpje Drop = Herman Rutton (petroliman)
- 20) Iwan = Henk Breukink (boer aan de A. Ariënsstraat)
- 21) Vader Cats = familienaam en ook eens een café aan de Z.E.weg (bekend van o.a. zijn 'wrattenbehandelingen')
- 22) Mats = Jan Blankvoort (J.F. Oltmansstraat)
- 23) Moeke Patat = Willemien Scheerder vh smederij tegenover De Bongerd (zij startte na het vroege overlijden van haar man een patatzaak)
- 24) Naad(t)jen = Geert Schooltink (kruidenier te Baak)
- 25) de Kip = Bennie Mulderij
- 26) de Eiergigant = Henk Bobbink (postbode en eierenverkoop)
- 27) de Watermulder = Albert Aalderink sr (molenaar te Toldijk)
- 28) Henne Schoc = Hendrik Harmsen te Bronkhorst (schoenmaker)
- 29) Siene van de Naodzak = familienaam voor o.a. Herman, Gerrit en Mientje Hebbink (Kerkhofweg)
- 30) Evert van de Dûker = Evert Jansen (boer Toldijkseweg)
- 31) Lange Gaart = Gerrit Gosselink (timmerman)
- 32) de Oliebaron = Hendrik Hulshof (petroliman)
- 33) Marius Privé = Marius Willemsen (drogist en foto's)
- 34) Buikje = Hendrik Gebbing (wethouder)
- 35) de Stekkel = Gerrit Smeenk (schoolmeester te Toldijk)
- 36) Derk van 't Hof = Derk Hamsen (boer Hof te Baak)
- 37) Harry Palthe = Harry Lisseldijk (o.a. manufacturen en aanneme kleding voor de stomerij Palthe)
- 38) de Opeldokter = Adolf/Dolf Wisselink (garagehouder)
- 39) Rooie Riek = Riek Boogman (Kasteelweg te Bronkhorst)
- 40) Spiegeltje = Willem Spiegelenberg (boer te Olburgen)
- 41) Jan van de Bosboer = Jan Garritsen (boer aan de Z.E.weg)
- 42) Hendrik van Bart = Hendrik Hissink (boer 't Venne Toldijk)
- 43) Jan 'B' = Jan Beeftink (boer aan de J.F. Oltmansstraat)
- 44) Bernard Zwier of B.Z. = Bernard Zwier Hulshof (aannemer)
- 45) Gradus van de Bult = Gradus Harmsen (boer aan de Hoogstraat)
- 46) Anton van den Brûnen = Anton Jansen (boswachter te Baak)
- 47) Jan Wind = Jan Windmölder (molenaar te Rha)
- 48) Bennie van 't Hartstee = Bennie Harenberg (boer 't Hartstee aan de Hartsteestraat)
- 49) Hendrik van de Draaiumme = Hendrik Maalderink (boer de Draaiumme/Draaiumme aan de Hoogstraat)
- 50) Harrekarre = Harre Harmsen (Zaal Concordia te Steenderen)
- 51) de Majoor (extra toegift) = Grootmajoor Koerselman (woonde in het huis Carpe Diem aan de Toldijkseweg)

De redactie daagt de lezer(s) uit een leuke puzzel voor het kerstnummer van het jaar 2001 te ontwerpen. Wie heeft een creatief historisch idee, laat het ons weten! Het mag een puzzel van tekst(en) zijn of foto's.

U mag er nog een half jaar op broeden, want de redactie en drukker moeten ook nog wat voorbereiden alvorens het in De Zwerfsteen 2001/4 kan worden opgenomen.

GESCHIEDENIS VAN KERKORGELS IN DE GEMEENTE STEENDEREN...

Door: Wil Gijsman

Belofte maakt schuld...

in het verleden heb ik u beloofd om eens een serie artikelen te schrijven omtrent het kerkorgelbestand van de gemeente Steenderen. Eén heeft u er al gehad, n.l. over het orgel in de kapel van Bronkhorst. Maar... de andere orgels zijn ook belangrijk en interessant om nader belicht te worden. Verwacht u echter geen al te technische uiteenzettingen van deze instrumenten! Het zijn de verhalen en soms de anecdotes die deze artikelen bevatten en juist daarom geschikt zijn voor onze Zwerfsteen. Om te beginnen neem ik u mee naar de RK-kerk St. Willibrordus te Steenderen. Deze kerk is een neo-Romaanse kerk, aanbesteed op de 19e september 1862 en gebouwd door de Fa. H.W. Douwes te Zutphen voor f 11.700,- (thans ongeveer x 230) onder leiding van architect H.J. Wennekes uit Zutphen als bijkerk van de parochie H. Martinus te Baak en op 16 augustus 1864 in gebruik genomen.

Voor het eerst werd er melding gemaakt van een orgel in 1874. Dit was gebouwd door de Fa. Elberink uit Oldenzaal. Helaas zijn daar geen gegevens van in mijn bezit gekomen. In 1929 werd dit orgel vervangen door een instrument van de Fa. Koch uit Apeldoorn.

Het oude orgel werd verkocht en het nieuwe kostte f 1230,- en in huidige tijd moeten we toch zeker denken aan enige tonnen. Het werd 18 juni 1929 opgeleverd en 12 jaar later ontstonden er al problemen met dit orgel! De orgelbouwer had waarschijnlijk niet het allerbeste materiaal voor deze bouw gebruikt en de Steenderense Parochie was genoodzaakt het instrument te 'verpatsen' omdat restauratie geen zin had en veel te duur werd.

(foto's Mini Gijsman-Boegman)

Het front van de orgel in de St. Willibrorduskerk te Steenderen met aan beide zijden twee houten beelden, voorstellende links: Bonifatius (geschonken in 1879 ter gelegenheid van de huwelijksvoltrekking van J.H. Verheij en W. Masselink) en rechts: Willibrordus (geschonken in 1873 door Willibrordus Masselink). De parochie is naar Willibrordus vernoemd en Willibrordus Masselink was een grote weldoener vóór, tijdens en na de bouw van de kerk.

"Dezelfde moppies"...

Wat nu gedaan...? Met verkoopt het orgel via de firma Verschuieren voor f 1400,-. Dat was geen gek handel-tje, want het oude orgel kostte 'nieuw' (nou ja nieuw?) f 1230,-. Gaat we dan rekenen, dan hebben we toch weer f 170,- extra in de knip en in die tijd een vorstelijk bedrag. Goed... we gaan verheugd verder. Het nieuwe orgel wat daarna kwam was van de firma Verschuieren uit Heijthuisen en f 5140,- moest Steenderen daarvoor bijeen schrapen. Voor die ruime vijfduizend gulden zou je dan uiteindelijk een behoorlijk orgel kunnen verwachten, maar... ook dit instrument heeft al vele 'ups en downs' gehad. Meer 'downs' dan 'ups' om het maar zo te zeggen.

Maar des-al-niet-te-min (wat een woord) is het geluid goed en dat is voor een groot gedeelte te danken aan de perfecte akoestiek van dit intieme en knusse kerkgebouw!

Ik heb er hele fijne uurtjes vertoefd om het orgel te mogen bespelen en ook een paar keer de dienst begeleid toen ze 'omhoog' zaten. Met plezier! Oh... ik weet nog goed toen ik op een mooie zomeravond zat te preluderen op het orgel, de deur van de kerk openging en er iemand stond te luisteren. Het was pastoor Rigter. Hij riep vanuit de kerk naar me: "Dat klinkt mooi zeg, wacht effe, ik kom naar boven". Even later kwam hij naar boven, gaf me een hand en ging naast me zitten op de orgelbank. "Zeg..." zei hij tegen mij. "wil jij geen organist hier bij ons worden, we zitten soms verlegen?" "Nou... meneer Pastoor, ten eerste kan ik geen muziek lezen en ten tweede, ik ben protestant. Hij keek me aan en zei heel lakoniek... "nou man, wat

Deze foto is van de speeltafel met klavieren van het orgel en u ziet zelf dat er een en ander aan de toetsen ontbreekt. Het instrument heeft zijn beste tijd gehad, maar ja... geld voor een ander instrument ontbreekt, zoals ook bij vele andere kerken. Misschien dat in de toekomst de 'vroede vaders' van de parochie nog eens tegen een ander orgel aanlopen. Er sluiten tegenwoordig nogal wat kerkgebouwen en dan zijn soms hele orgels over compleet!

geeft dat, we hebben toch dezelfde 'moppies'!" en wij lachen natuurlijk. Wat een pracht mens, deze pastoor Rigter. Even later zaten we samen te zingen op zijn verzoek, o.a. "God roept onze broeders tot de daad", een gezang uit de hervormde kerk.

Dat deze man zijn 'sporen' in deze kerk heeft nagelaten is zeer zichtbaar, getuige de mooie altaren, beelden en niet te vergeten de prachtige kerststal, die zo langzamerhand een grote bezienswaardigheid in de regio gaat worden. Dit prachtige werk mag omstreeks

kerst en nieuwjaar op een grote belangstelling rekenen en vergeet natuurlijk niet de diepere betekenis ervan, het jaarlijks opzetten van deze kerststal geeft een verbondenheid in de kerkgemeenschap! Ik eindig dit artikel met de dispositie en hieronder voor de meer gedreven liefhebber enige technische informatie en ik heb graag bereid tot nadere uitleg aan de leden. Mag ik tot slot plaatsgenoot Wim Jansen hartelijk danken voor het gebruik van zijn artikelen uit maart 1991 aangaande dit orgel.

DISPOSITIE			
Onderklavier:		Bovenklavier:	
Prestant	8'	Gemshoorn	8'
Nachthoorn	8'	Zingend Prest	4'
Dwarsfluit	4'	Blokfluit	4'
Mixtuur	2 - 3 sterk	Zwitserse pijp	2'
		kwint 1/4 (1966)	vh kromhoorn
pedaal:		Autom. ped. opl. pi. mf. tutie opl-vrije comb.	
Subbas	16'	tongwerk-af	
Koppelingen	1 + 2 - 1 - 1	Systeem: electro pneumatisch	
	1+2 16'	Bouwer: Firma Verschuieren in het jaar 1942. Opus 135	
	1+2 4'		

HISTORISCHE VERENIGING GROEIT MAAR DOOR...

Bescheiden, groter, grootst...

Eén decennium geleden startten wij met 23 leden op de eerste ledenlijst na een gezellige avond op de deel van "De Visschershoffstede" te Steenderen. Wij zeiden já tegen een historische vereniging en een vriend van de voorzitter, toevallig notaris van beroep regelde e.e.a. op papier voor de welbekende uitspraak...

Vorige maand groeide ons ledenaantal wederom met 25 leden en je zou haast zeggen "Maak je buurman of buurvrouw lid" en geheel Steenderen krijgt De Zwerfsteen op zijn deurmat. Penningmeester Fred van de Mije en bestuursleden Bertus Rietberg en Gerrit Tijkken hebben veel werk verricht om alle contributie-inningen op de 'rit' te krijgen. Er moest nog wat contributie van 1999 binnenkomen. Het jaar 2000 wordt (of is al op moment van verschijnen) geïnd middels uw volmacht en onze leeggelopen HVS-bankrekening kan weer wat bijtanken. Dan volgt later dit jaar het jaar 2001.

Een groot aantal leden is 'leuk', doch een grotere betrokkenheid is nóg veel beter... De voorzitter zei eens: "Ik schat dat we doorgroeien cq door kunnen groeien tot wel 750 leden op 500 adressen". Thans zijn we de 380 adressen al weer dik voorbij en dan hebben wij het over 600+ leden. Als de lezers van dit blad onze activiteiten eens bij de buurman of buurvrouw onder de aandacht brengen... dan hebben wij deze 750 leden misschien wel voor 2002 op de ledenlijst. Nu gaat het ons echt niet om de grootste vereniging van de ge-

meente Steenderen (met misschien wel de kleinste beurs) te zijn, doch het gaat ons om de betrokkenheid en waarden bij het beheren van ons cultureel erfgoed! Denk ook eens aan... de muziekvereniging Nieuw Leven, SV Steenderen, onze Hsclub "De Molenkolk", de diverse dorpskermissen, zangverenigingen etc. De HVS is er voor een ieder van alle rang en stand en als je dan het ledenaantal ziet groeien, mag je aannemen dat we op het goede spoor zitten.

Leden... wij zijn dringend op zoek naar nieuw kader! Een voorzitter, nieuwe bestuursleden, redactieleden en diverse commissieleden. De secretaris wacht op uw aanmelding, want de HVS is van ons en voor ons!

Gezien het alsmear groter worden van de ledenkring heeft het bestuur besloten het bestuur uit te breiden (thans 6 personen). Voorzitter Paul Kok en bestuurslid Gerrit Tijkken zijn aftredend en niet meer herkiesbaar en het bestuur heeft voorstellen in deze vacatures te voorzien, doch ook het bestuur van deze 6 tot 9 uit te breiden! Wij zijn breed actief... De Zwerfsteen verschijnt vier keer per jaar en de redactie dient drastisch uitgebreid te worden / Een archiefcommissie, die pracht werk doet. / Commissie Monument voor Canadese Gevallenen 1945 / Commissie publicatie "De Groote Emmer" / Commissie verenigingsavonden en excursie(s) etc. Onze laatste verenigingsavond bracht maar liefst 110 leden op de been! Kortom... ook de HVS zoekt die vrijwilligers en ben jij dé kandidaat?

Stand 'automatische contributie inning' op 8 maart 2001 nav volmachten aan de penningmeester van de vereniging:

- Van ongeveer 10 leden wordt in één keer de achterstallige jaren contributie geïnd.
- Eind maart 2001 wordt het verenigingsjaar 2000 geïnd.
- Medio april 2001 wordt het huidige verenigingsjaar geïnd.

EEN AVOND OVER PASSIES OM VAN TE WATERTAN- DEN EN BINNENKORT STAANPLAATSSEN..?

Een mens spaart wat in zijn leven bij elkaar...

29 januari 2001, 19.00 uur... onze gasten, leden met een gepassioneerde hobby op het gebied van historie worden door het bestuur welkom geheten.

Tafels om hun verzameling uit te spreiden worden bij Mario Groothedde uit de opslag gehaald en kaarten, tegels, boeken, landbouwattributen komen uit de dozen. Helaas was één genodigde -Joop Sangers- ziek. Hij had de dozen al klaar staan, doch koorts hield hem aan huis gekluisterd. Met zijn zevenen zouden wij deze avond de kar trekken en dat 'wij' nog uit onze eigen geledingen ook!

19.15 uur... we zijn met pakweg 25 belangstellenden, 19.30 uur 50, 19.45 uur 75 en om 20.00 uur opent voorzitter Paul Kok voor 110 leden deze avond.

Bestuur, leden en de familie Groothedde, ons fantastisch gastvrij echtpaar staan perplex van deze opkomst! Mario Groothedde... over het algemeen een ietwat rustige gastheer, die delegerend te werk gaat en over de schouders kijkt of allen van natje en droogje worden voorzien, zo ook aan een zetel worden geholpen krijgt deze avond topdrukke en het bestuur moet een volgende drukke avond de pauze verlengen van één tot wel twee kwartier. Bijna twee keer het aantal deelnemers op een verenigingsavond. Hadden wij zo'n opkomst verwacht?

Om 20.00 opent de voorzitter de avond en heet speciaal die leden welkom, die hun echtgenoot of echtgenote het vorig jaar hebben moeten verliezen en toch de stap hebben durven nemen aanwezig te zijn. Grote waardering en een vereniging is een samenleving, dat zien we maar weer! Aansluitend valt het startschot en Michel Coenen laat ons meegenieten van zijn hobby, de mooie Citroën DS. Vervolgens geeft hij het estafetehoutje door aan Sjef de Jong, die de beroemde 19e eeuwse Engelse schrijver Charles Dickens tot leven brengt. Vooral zijn strijd tegen armoede en onderdrukking trok hem zo aan deze hobby te starten en vooral uit te breiden. Cornelis Oorthuijs, die afgelopen maanden zo'n zware tijd heeft gehad bij de verpleging en het overlijden van zijn echtgenote was tóch van de partij! Hij liet ons genieten van prachtige 17e eeuwse tegels, baksels én misbaksels. Hij bracht tegels tot leven en wij hopen dat hij vaker in de toekomst onze verenigingsavonden kan bezoeken. In de pauze was de prijsuitreiking van onze kerstpuzzel en konden leden genieten van de hobby van andere leden. Wat een prachtige verzamelingen werden uitgesteld.

Wij misten onze burgemeester en die bleek rond kerst door de gladheid zeer ongelukkig ten val gekomen te zijn en zijn heup te hebben gebroken. Middels deze Zwerfsteen willen wij hem beterschap wensen en dat hij het voorjaar weer gezond van ook de HVS-partij mag zijn.

Filevorming bij het buffet...

Het organiserend comité had natuurlijk nooit zo'n op-

komst verwacht en onze waard Mario Groothedde en de zijnen moesten de mouwen opstropen om een ieder van een natje en een eventueel droogje te voorzien. Excuses... volgende keer een langere pauze.

Om 21.30 uur was Ben Hiddink aan de beurt om over agrarisch gerief, gerief te spreken. Wat heeft die man een verzameling en Ben die ook bestuurslid van onze zustervereniging te Hengelo is, kreeg deze avond tenminste 10 keer meer gehoor, dan op zijn raadsavond met tien burgers op de tribune. Hij bracht een prachtig verhaal over de tijden van toen en nodigde alle leden uit een keer te komen kijken bij zijn 400m² groot agrarisch thuismuseum aan de Walterslagweg 4 te Baak.

De klok tikte door en we liepen uit en toen de voorzitter ook Mario Groothedde aandachtig gebogen over de bar de avond zag volgen dacht hij... 'dat zit wel goed'! Wim Felix nam het houtje van Ben over en nam ons mee in de bewogen tijden van 1940-1945. Het gaat Wim en echtgenote vooral om de sociale meerwaarde, die hun hobby heeft. Het is vooral niet alleen een stuk staal op rubber (een Canadees oorlogsvoertuig).

De mens, die dit gebruikte en lees hierover verder in dit blad en ook de Achtste Steen. Wim maakt overuren om een Canadees monument voor hen die vielen bij de bevrijding van Steenderen 'op vaste grond' te krijgen. Hij kreeg een groot applaus en Henk Eskes nam het estafettestokje over en liet ons genieten van ansichten met anderhalve cent aan postzegels of te wel van zeer lang geleden. Wat een plaatjes en wat is het zonde geweest, dat "Haagsche Scholers" Steenderen en omgeving hebben vergeten. Doch... als ze wel waren geweest, dan had de zgn. 19e eeuwse infrastructuur onze regio een ontwikkeling gegeven, dat we het moois dat we thans nog hebben misschien ook wel van deze plaatjes moesten vernemen? Henk kom nog eens terug, want deze kaarten waren voor velen als een glimlach.

Verdi van Leuvensteijn mocht om 22.15 uur haar Bronkhorster diavinkeltje van enige decennia geleden ten beelde en gehore brengen en het aanwezige publiek zat aan haar lippen gekluisterd! Wat een mooie plaatjes en wat zijn wij blij, dat de Zutphense kunstschilder/aquarellist Dijkmans de vorige eeuw deze bescheiden stad niet heeft overgeslagen. Verdi kreeg ook 17 minuten, doch het eierwekkertje kookte toch wel een erg hard eitje... Deze vrouw, met pater Jan Koekkoek toch een beetje Steenderens historisch geweten verdiende meer minuten en allen waren het hier mee eens. Alle leden voelden zich als gratis proeven in een snoepwinkel en dik na elfen kreeg Verdi een groot applaus na haar laatste dia van de tijden dat Bronkhorst ook écht nog Bronkhorst was.

Na onze gasten nog te hebben bedankt met een lesseldiekie uit de plaatselijke oven togen allen voldaan naar huis. Voor schrijver dezès werd het dik na enen, maar het was dan ook een 'galge-avond' voor twee bestuurs-

leden, die in maart afscheid nemen. Een avond om door een ringetje te halen, doch helaas ook met een keerzijde, want Henk Eskes is een prachtige kaart van de Bronkhorster kapel van ongeveer 1960 kwijt en die is echt niet uit het hoesje gevlogen! Het is een exemplaar met de kapel deels in de restauratie en als iemand Henk kan helpen aan een vervangend exemplaar zou dat fantastisch zijn. Tijdens de presentatie van de "Caarte van de Groote Emmer" in het gemeentehuis werd er ook 'proletarisch gewinkeld' en verloren wij een stafkaart, schande!

De leden van de HVS zijn zeer begaan met een Canadees monument te Rha in wording...

Tot slot bracht de 'blauwe pot' van het Comité Herdenkingsteken Canadese Gevallenen meer dan vierhonderd gulden op en dit bedrag heeft onze waard aangevuld tot vijf mooie afgeronde briefjes cq 'een halve rug'. Het wordt óns monument voor hen, die gezorgd hebben dat wij weer mn. geestelijke vrijheid kregen. Kennen we nog het bankrekeningnummer en mogen wij het misschien nog één keer in de herinnering brengen? Regiobank Steenderen nr. 78.92.64.285.

KORTE BERICHTEN

Unieke foto's van Steenderens bevrijding in april 1945...

Ze zijn inmiddels in ons bezit en ook hier denken wij aan een publicatie in breder verband. Deze foto's horen natuurlijk niet alleen in een archief thuis, doch ook aan de muur van ons gemeentehuis of een ander (cq nieuw) openbaar gebouw. Het zal ongetwijfeld op onze weg komen... want de gemeente Steenderen gaat op in een groter bestuurlijk geheel en dergelijk fotografisch materiaal heeft recht op een ereplaats in de gangen van een -nieuw- gemeentehuis. Kijk eens in de gangen van het Nieuwe Spitaal te Zutphen en geniet van prachtige foto's uit de streek. Het was enige decennia geleden een goede keus en is het nog steeds!

Via o.a. het archief van de Canadese Militaire Inlichtingendienst heeft de HVS een serie luchtfoto's van de bevrijdingperiode van Steenderen gekregen en daar willen wij mn. Ds. Henk Dijkman te Canada als intermediair hartelijk voor bedanken. De foto van Steenderens dorp met uitleg op de voorpagina van dit blad.

Naderende promotie...

Je begrijpt het niet, doch ze weten altijd de HVS te vinden. Ir. Bauer is reeds jaren werkende aan een promotie-onderzoek over kastelen, waterburchten en mn. de bouwwijzen hiervan. Wij hebben hem naar deskundigen verwezen en er groeit hopelijk een wisselwerking, want leden van de HVS kunnen materie bijdragen en wij krijgen ook weer andere kennis over bijv. het Slot Bronckhorst terug. Hij is zeer geïnteresseerd of er ooit zgn. tufsteen (natuursteen) gebruikt is voor de bouw van het slot, voorts veel informatie aangaande posities van bouwresten.

Via archiefonderzoek heeft hij een eerste plattegrond van het slot Bronckhorst kunnen maken en de HVS heeft meegedeeld dat hij voor zijn onderzoek natuurlijk ook ónze beschikbaar zijnde gegevens kan gebruiken. Uiteraard vragen wij dan ook gaandeweg het onderzoek deze materie te publiceren in onze Zwerfsteen.

Dit hebben wij ook aan andere publicisten gevraagd. Zo is Dhr. J.W. Boerman te Zutphen zeer geïnteresseerd in alle materie aangaande de stad Bronckhorst en we noemen dan maar even de periode van aanvang stadsrechten 1482 en eerder tot op heden.

Nu heeft de HVS en hebben leden van de HVS veel

materie op papier en fotomateriaal aangaande Bronckhorst. Dit is ook door anderen, waaronder Dhr. Boerman te gebruiken, doch het bestuur wenst persé zgn. voor- en tussentijdse publicatie in de Zwerfsteen, óns ledenorgaan!

Rectificatie(s)...

Je ziet maar weer dat Steenderen bij de zaak is. Van de erven Wijers vernamen wij via mevrouw Bart van Wilsum, dat de foto op de voorpagina van Zwerfsteen 2000/4 inderdaad genomen is voor de luifel van hét Doktershuis, dat in de vroege vijftiger jaren van de vorige eeuw ons gemeentehuis werd. De Hendrik Wijers op de foto is niet van "Heeckerenskolk", doch woonde op de plaats waar nu de drogistij De Vijzel is gevestigd.

Ook wij kregen weer nieuwe (verbeterde) bijnamen gestuurd nav onze kerstpuzzel op pag 5 van de Zwerfsteen 2000/4. Herman Haring moet ook wel zijn Herman Paling en wij bedoelen natuurlijk Herman Wiggerink, die tientallen jaren vanuit Bronckhorst zijn uitstekende -eens zwemmende- waar aan de man bracht. Je ziet hier de creativiteit van de burgerij en zo waren er ook nog enkele aanvullingen of uitbreidingen.

Jan Harenberg komt nog even terug op de overlijdensadvertentie van Mej. de Wed. J. Lijsen, geboren de Haan in De Zwerfsteen 2000/4. "Mag is mij de vrijmoedigheid permitteren om het niet eens te zijn met uw uitleg", aldus Jan... en naar zijn mening hebben wij te maken met titulatuur uit de 19e eeuw, die nog lang daarna is blijven voortbestaan.

'Mevrouw' werden genoemd de gehuwde dames uit de beste stand, dus de echtgenotes van burgemeester, notaris, advocaat, dominee, artsen e.d.

'Mejuffrouw' was de aanspreektitel van echtgenotes van minder voorname lieden zoals, middenstanders, onderwijzers en lagere ambtenaren.

'Vrouw' tenslotte was de benaming voor echtgenotes uit de arbeidersstand.

Jan woonde in zijn jeugd aan de Weg naar Laren in Zutphen en dat was destijds nog een vrij drukke winkelstraat. De echtgenote van de bakker was juffrouw Ten Broeke, die van de slager juffrouw Hekkelman en de grootmoeder van Jan had een werkster (zoals zo iemand destijds nog genoemd werd) en dat was vrouw Meijer. Iedere vrouw, die er huispersoneel op nahield mocht zich mevrouw noemen en deze titulatuur met

standsverschillen bestond zelfs nog tot na de Tweede Wereldoorlog, althans in Zutphen...

Oproep aan de leden...

Er leven veel bijnamen onder de Steenderense burgerij. Let wel, de gemeente Steenderen tot in verre uithoeken! Bestuur, redactie en archiefcommissie vragen u hulp bij het volgende:

A) Wij willen een historisch bestand van bijnamen vanaf de periode 1900 aanleggen en u begrijpt dat er ook weleens bijnamen zijn ontstaan, die wij misschien wel onder een andere noemer willen plaatsen. Leden... stuur de secretaris bijnamen met nadere omschrijving als onderstaand voorbeeld. Het mag geschreven, getypt of op schijfje (Windows Word of WP).

Bijnaam / Naam burgerlijke stand / Nadere omschrijving van deze persoon met de reden van deze bijnaam of beroep cq ander voorval in zijn of haar leven / Geboren cq overleden en misschien kunt u gegevens krijgen van latere generaties / Woont cq woonde etc. Zouden wij nog een foto van deze persoon kunnen bemachtigen, dan schieten we toch wel in het cijfer 12, als zouden ze het op de kermis zeggen. Doet u best en de archief- en redactiecommissie waarderen uw hulp. Vergeet niet... wij doen het voor ons aller nageslacht!

B) Dan zijn wij zeer druk doende een groot bestand (ook voor toekomstige publicatie) aan te leggen met veldnamen in de gemeente Steenderen. Dit samen met o.a. wetenschappelijke historische instituten als Staring Instituut te Doetinchem en het P.J. Meertens Instituut te Amsterdam. Wijlen Henne Scholten heeft veel werk voor dit project gedaan, zo ook nog velen onder ons. Jan Horstink heeft veel veldnamen 'boven water gekregen' aangaande de publicatie over "De Emmer". Albert Aalderink is actief in Toldijk en zelfs rietdekker Dick Groot Tjooitink is startende met een registratie in Baak. De HVS wil grote kaarten 1:25.000 met de velden van toen aanschaffen en ook de Kadastrale Atlas van 1832 kan dienst doen bij het zo compleet mogelijk zien te krijgen van dit bestand.

Wij roepen uw hulp in en reacties graag aan de secretaris. Periodiek willen wij dit bestand meenemen naar onze verenigingsavonden en je denkt dan aan grote orders op misschien wel een A0 of A1 formaat. Uw aanvullingen zijn welkom...

Boerderijrestauratie...

Aan de Toldijkseweg is een grote restauratie van een boerderij van het 19 eeuwse hallehuistype aan de gang, terwijl de a.s. bewoners nog 'even' in een tijdelijke behuizing erachter zitten. Op de rand van februari 2001 - tussen de vorstperiodes door- zit de kap erop en staan de nieuwe kozijnen gesteld. Ramen en glas erin en een houtje op het vuur, pardon... CV en kan men aan de afwerking beginnen. Het buitengebied van Steenderen behoudt een pareltje, het is tenslotte ook een gemeentelijk monument.

Plan "De Silo"...

De bestuursleden Gerrit Tijkken en Paul Kok werden door leden 'aangeklampt' aangaande voornemens naast het gemeentehuis van Steenderen een bouwplan

met de naam "De Silo" tot uitvoering te brengen.

Diversen achten dit een vreselijke -vooral zakelijke- naamgeving en Gerrit en Paul kregen zelfs 'Bijlmer-meerachtige' reacties te horen. Met spoed hebben voornoemden een schrijven naar de gemeenteraad doen uitgaan met voorstellen tot naamswijziging. Bijv. "De Maalderij" omdat op deze plaats de korenmolen van Elsbeek heeft gestaan, die in de twintiger jaren werd gegrepen door 'De Rooie Haan' of Plan "Elsbeker Molen" etc.

Burgers opperen ook bij voornoemden hun hoop, dat men met een speels bouwplan komt, dat vooral niet domineert of detoneert in de omgeving. Bijvoorbeeld: laagbouw of twee woonlagen met speelse kapjes.

Hoger past hier niet en de resten van de 'duiventoren SILO' die er nu nog staan moeten zo snel als mogelijk in de container.

Gemeente... betrek de burgerij bij vooral schetsplannen om teleurstellingen te voorkomen, want WIJ is meer dan IK en het is zonde om geld weg te gooien.

De burgerij en HVS kan alleen maar afwachten wat het gele gemeentebladje te berde gaat brengen en wenst de gemeente en haar architect succes met een creatieve oplossing, die vooral past in ons mooie dorp Steenderen...

Kanjerssubsidie RDMZ...

Enige weken geleden zijn de zgn. 'kanjersubsidies' van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg toegewezen door de minister van cultuur. Ook het kerkbestuur van de RK-kerk te Baak heeft al weer enige jaren geleden een groot restauratieplan voor haar kerk bij de heren te Zeist ingediend. De kerk behoeft ernstige restauratie en tevens groot onderhoud, m.n. veel metselwerk en invloeden van vocht door de decennia heen moeten worden aangepakt. Waar ons gemeentebestuur zich wel boos over maakt, cq teleurgesteld is het feit, dat er kennelijk instanties/gemeentes zijn, die onevenredig veel uit deze pot meedelen.

De 'monumentenlobby' heeft hier kennelijk rendement opgebracht en het is een kwalijke zaak dat objectiviteit soms ver te zoeken is. Wie dicht bij het vuur zit... warmt zich kennelijk het best, ook in subsidiecland.

Plan "Het Hooge Huijs" te Bronkhorst...

De restauratie van de zgn. vaaltstallen naast het Hooge Huijs, ook wel "Huis Ophemert" genaamd zijn in een afrondend stadium.

Op het moment van verschijnen van deze Zwerfsteen is de middelste woning van de drie stallen op rij inmiddels opgeleverd.

Deze woning heeft aan voor (dijk)zijde en achterzijde een daglichtopbrengst en aan de zijkanten niet. Je zou het als het ware een tussenwoning kunnen noemen en de architect heeft in het midden van deze woning een open plaats geschapen van waaruit daglicht naar binnen treedt. Een te waarderen oplossing, want de historische lijnen en aanzicht worden bewaard!

Wij hopen als straks de verhuiswagens opgekrast zijn de resp. tuinen ook een mooie samenhang krijgen, passend in Bronkhorst en dat wij niet met zgn. konifereengalerijen te maken krijgen.